

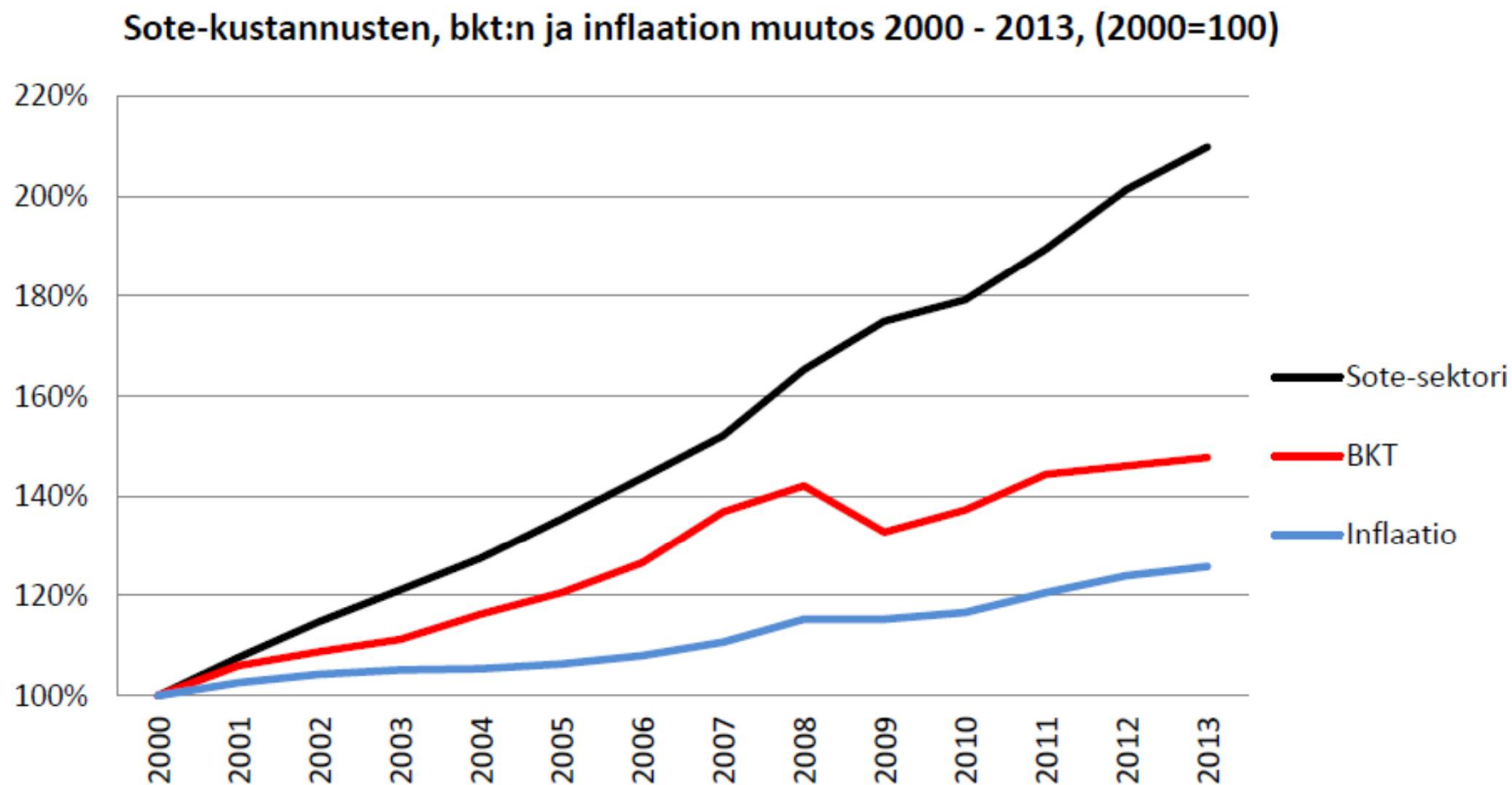

Sote-uudistuksen tilannekatsaus

Timo Aronkytö

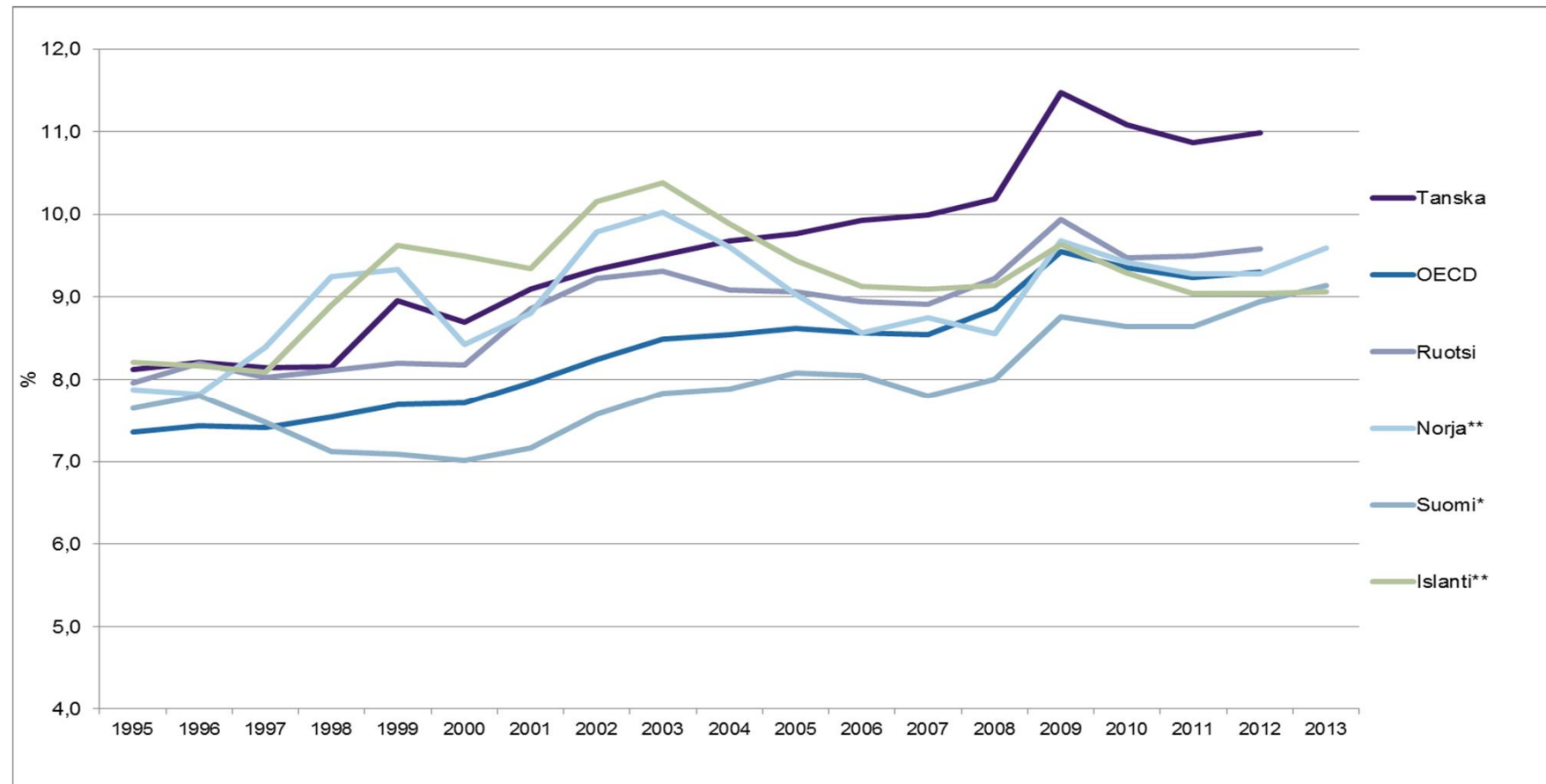
Vanhusneuvosto 28.9.2015

Sote kallistuu muuta yhteiskuntaa nopeammin...

Lähde: SOTKANet 2014 ja Tilastokeskus 2014

Suomen kustannukset ed kohtuulliset - Terveystoimennot suhteessa bruttokansantuotteeseen Pohjoismaissa ja OECD-maissa 1995–2012, %

Lähde: OECD. stats.oecd.org 9.3.2015 tilanteen mukaan. OECD -maiden puuttuva tieto päivitetty viimeisimmällä saatavilla olevalla tiedolla. *Suomen tiedot vuodelta 2013 **Islannin ja Norjan tieto vuodelta 2013 ennakkoarvio.

Sote-uudistus ja asiakaslähtöiset palvelut

9.9.2015

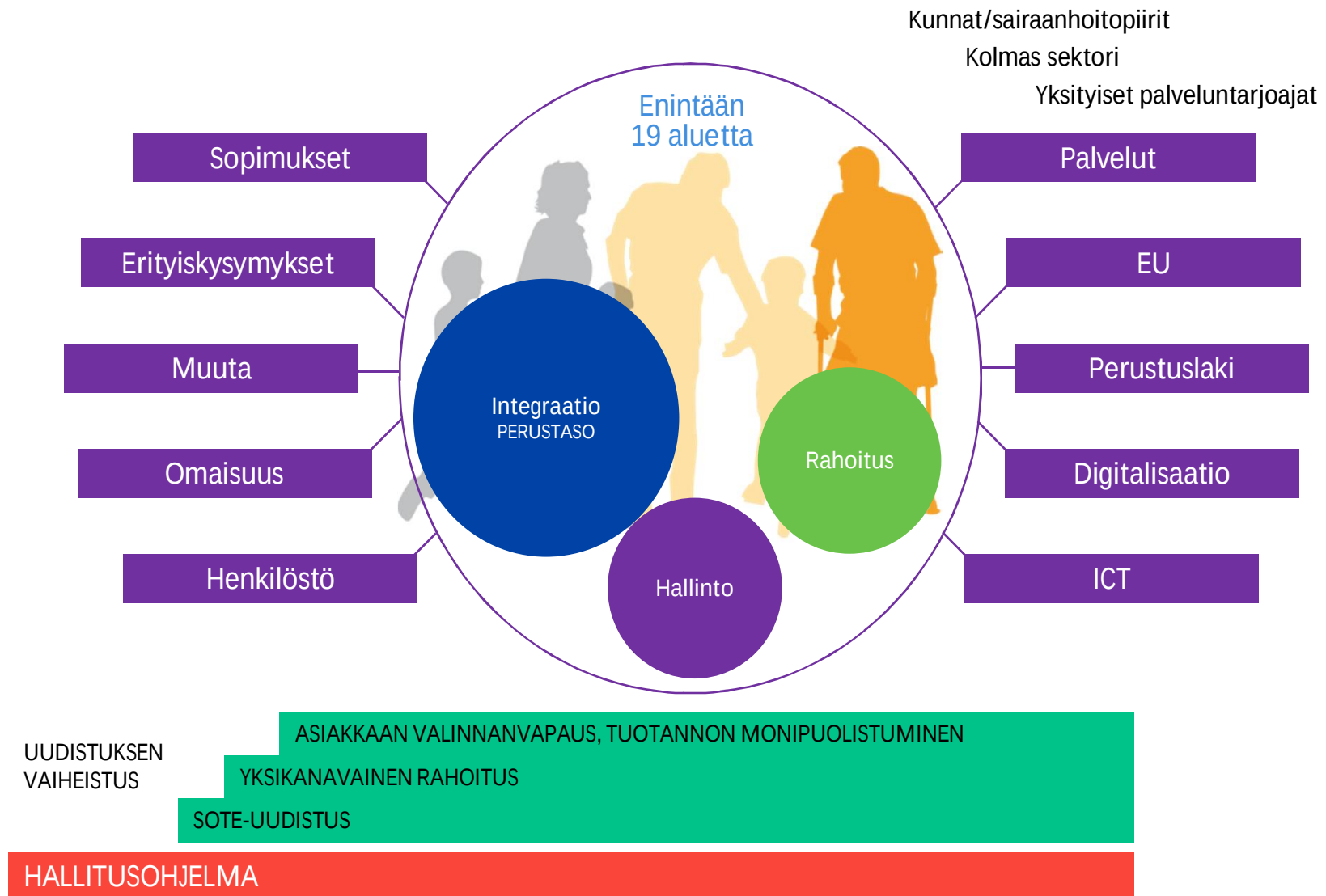

 SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Toimivat palvelut,
vahvat yhteisöt

Sote-uudistuksessa ratkaistavia asioita

Perustuslakivaliokunnan lausunnot

- ”Perustuslakivaliokunta katsoo, että sosiaali- ja terveysten palvelujen tehostamiselle, integraatiolle sekä järjestäjien kantokyvyn vahvistamiselle on olemassa akuutti tarve myös sosiaalisten perusoikeuksien toteutumisen näkökulmasta.”
- Perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 67/2014 vp) mukaan itsehallinto kuntaa suuremmalla alueella, jossa kansanvaltaisuus toteutuisi välittömien vaalien kautta ja jolla olisi verotusoikeus, olisi perustuslain kannalta mahdollinen vaihtoehto

Sote hallitusohjelmassa

- Juha Sipilän johdolla valmisteltu 3 puolueen hallitusohjelma julkaistiin 27.5.2015
- Luku 9 Rakennepoliittiset uudistukset
 - sote-uudistus osana sitä
- Hallitus vahvistaa julkisen talouden kestävyyttä rakenteellisilla uudistuksilla
 - tavoitteena vähintään 4 miljardin euron taloudelliset vaikutukset
 - sote-uudistuksen osuus 3 mrd euroa

Sote-uudistuksen tavoitteet

- Sosiaali- ja terveystalveluiden uudistamisen tavoitteena on
 - kaventaa terveyseroja
 - hallita kustannuksia paremmin.
- Uudistus toteutetaan
 - palveluiden täydellisellä horisontaalisella ja vertikaalisella integraatiolla sekä
 - vahvistamalla järjestäjien kantokykyä.

Järjestämisratkaisu

- Kuntaa suuremmat itsehallintoalueet
 - Alueita johtavat vaaleilla valitut valtuustot
 - Alueita on yhteensä enintään 19
 - Hallituksen päätös alueista lokakuussa
- Alueet vastaavat sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä alueellaan
 - Sairaaloiden työnjakoa uudistetaan siten, että osa vaativasta erikoissairaanhoidosta keskitetään

Palvelujen tuottaminen

- Sote-alueet
 - tuottavat alueensa palvelut
 - tai voivat käyttää palveluiden tuottamiseen yksityisiä tai kolmannen sektorin palveluntuottajia hankintamenettelyn kautta (kuten nykyisin)
 - erikseen on todettu palvelusetelin käytön lisääminen
- Kilpailutuksissa korostetaan kilpailuneutraliteettia
- Palvelutuotannon tehokkuuden ja laadun arviointia varten laaditaan mittaristo

Rahoitus

- Ensivaiheessa selvitetään rahoitus valtion ja/tai kuntien kautta
 - perustuslain reunaehdot huomioiden
- Toisessa vaiheessa siirrytään yksikanavaiseen rahoitusmalliin
 - työterveyshuollon asema huomioiden
- Uudistukseen sisällytetään kustannusten tehokkaan hallinnan toteuttava budjettikehysjärjestelmä
- Selvitetään valinnanvapausmallin yksityiskohdat

SOTE-ratkaisun portaat

**Valinnanvapauden ja tuotannon
monipuolistuminen**

**Siirtyminen yksikanavaiseen
rahoitukseen**

**Julkisten sosiaali- ja terveyspalveluiden
integraatio ja rakenneuudistus**

Asiakaslähtöisyys

Hallitusohjelman strateginen tavoite: Hyvinvointi ja terveys

- Palvelut asiakaslähtöisiksi -kärkihanke
 - Kokemusasiantuntijuuden ja asiakkaiden osallistumisen toimintamallin määrittely ja ihmisten oman vastuunoton lisäämisen mahdollistaminen
 - Tietojärjestelmäratkaisut: sähköinen omahoito, palveluhakemisto, palveluseteli
 - Palvelusetelin ja omahoidon kokeilut, perustulokokeilu

Asiakaslähtöisyys sote-uudistuksessa

- Osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien varmistaminen
- Toimintatapojen uudistaminen
- Voimavarojen tarkoituksenmukainen kohdentaminen ja käyttö
- Digitalisaation hyödyntäminen

Selvityshenkilöiden ehdotukset 1

- Itsehallintoalueilla oltava riittävä väestöpohja, sote-infrastruktuuri ja taloudellinen kantokyky siten, että ne pystyvät järjestämään alueensa asukkaille kattavat sosiaali- ja terveysterveyst. Itsehallintoalueiden jaotuksen tulisi olla myös valtion aluehallinnon aluejakojen perusta. Tämän perusteella Itsehallintoalueiden perustelluksi määräksi tulisi noin 9–12.
- On huolehdittava siitä, että kunnat toimivat myös jatkossa aktiivisesti asukkaattensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja ylläpitämisessä. Tähän tarvitaan sote-alueiden ja kuntien yhteistyötä ja mahdollisesti kunnille taloudellinen kannustinjärjestelmä.
- Itsehallintoalueet voivat oman palvelutuotannon lisäksi käyttää palveluiden tuottamiseen yksityisiä tai kolmannen sektorin palvelujen tuottajia sekä palveluseteliä. Kunnat ja kuntayhtymät eivät ole jatkossa palvelujen tuottajia.

Selvityshenkilöiden ehdotukset 2

- Perustuslaista johtuen kunnilla ei voi olla rahoitusvastuuta itsehallintoalueiden toiminnasta. Tämän vuoksi valtion rahoitusvastuu on ensisijainen vaihtoehto.
 - Lisäksi tarpeen selvittää toisena rahoitusvaihtoehtona itsehallintoalueen oma verotusoikeus.
- Uudistuksen toteutuksessa tulee varmistaa digitalisaation ja ICT-ratkaisujen mahdollisuuksien hyödyntäminen täysimääräisesti.
- Kuntien ja kuntayhtymien sote-henkilöstö siirtyy liikkeenluovutusperiaatteen mukaisesti itsehallintoalueiden palvelukseen.
- Omaisuussiiirroissa vaihtoehtoina ovat:
 - Kuntien ja kuntayhtymien sote-omaisuus siirtyy tarkoituksenmukaisessa mitassa itsehallintoalueille. Muu omaisuus jää nykyisille omistajille.
 - Omaisuus jää nykyisille omistajille ja itsehallintoalueet vuokraavat niiltä tiloja ja laitteita.

Ehdotusten vaikutukset kuntiin 1/2

- Kunnat ja kuntayhtymät eivät jatkossa järjestä tai tuota sosiaalihuollon eikä terveydenhuollon palveluja.
 - kunnilla myös jatkossa iso merkitys asukkaittensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja ylläpitämisessä
- Henkilöstön siirroissa noudatetaan liikkeenluovutusperiaatetta. Itsehallintoalueen henkilöstön asemaan ja palvelusuhteen ehtoihin sekä eläketurvaan ja eläkejärjestelmään olisi perusteltua soveltaa kuntien henkilöstöä koskevia säännöksiä.

Ehdotusten vaikutukset kuntiin

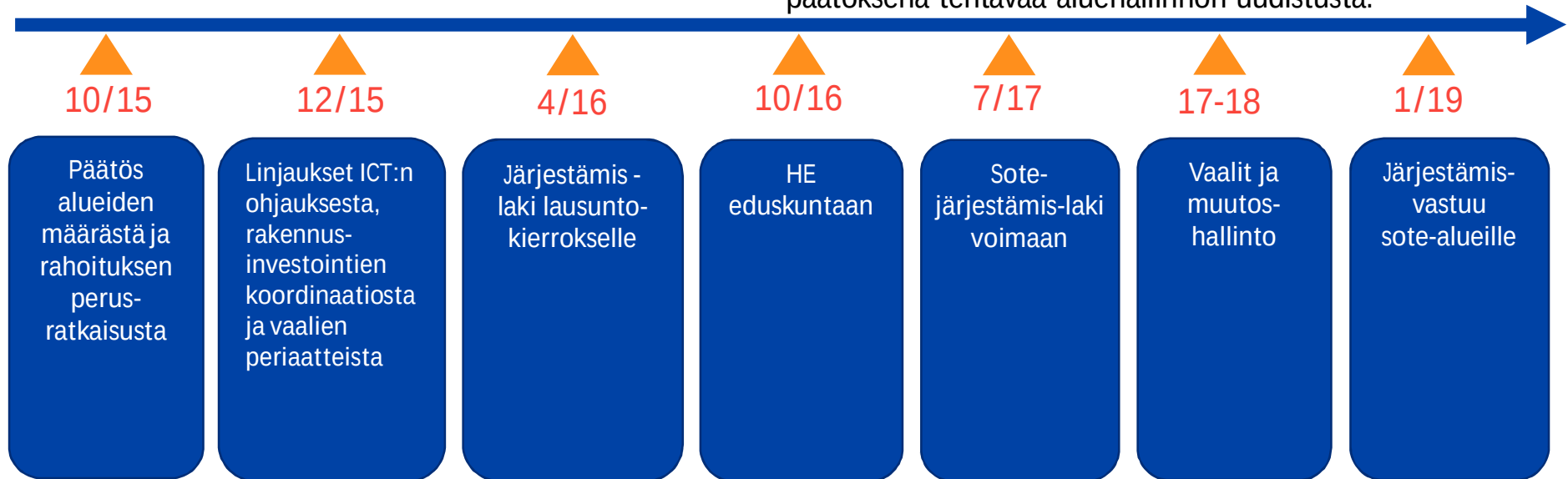
2/2

- Omaisuussiirroissa kaksi vaihtoehtoa :
 - sote-omaisuus siirtyy tarkoituksenmukaisen palvelurakenteen edellyttämässä mitassa itsehallintoalueille
 - omaisuus jää nykyisille omistajille ja/tai yhtiöitetään, itsehallintoalueet vuokraavat niiltä tiloja ja laitteita.
- Perustuslaista johtuen kunnilla ei voi olla pysyvää rahoitusvastuuta itsehallintoalueiden toiminnasta.
 - selvitetään valtiosääntöoikeudellisesta näkökulmasta siirtymäkauden aikana kanavoida osa kunnallisverotuksen tuotosta itsehallintoalueille
- Kuntien tehtävät vähenevät - kokonaisveroasteen nousu estettävä
 - kuntien alennettava verotustaan siirtyviä tehtäviä vastaavalla tavalla
 - samalla joudutaan uudistamaan kuntien valtionosuusjärjestelmää

Hallituksen reformi: Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

TAVOITE: Hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat ja kustannusten hallinta paranee.

KUVAUS: Sosiaali- ja terveydenhuolto siirretään kuntaa suurempien itsehallintoalueiden vastuulle. Järjestäjällä on vastuu siitä, että sosiaali- ja terveystoimet toimivat jatkossa sujuvana palvelukokonaisuutena. Uudistus tukee erillisenä päätöksenä tehtävää aluehallinnon uudistusta.

PÄÄTOIMENPITEET:

1. Integroidaan julkiset sote-palvelut ja uudistetaan järjestämisen rakenteet
2. Siirrytään yksikanavaiseen rahoitukseen
3. Lisätään valinnanvapautta ja monipuolistetaan tuotannon tapoja
4. Varmistetaan ICT:n, digitalisaation ja hyvien käytäntöjen koordinaatio sote-uudistuksen yhteydessä.

Yhteenvetoa pääkohdista

- Itsehallintoalueita 9-12 (joista enimmillään 5 vastaa yliopistosairaaloista)
- Kunnat ja kuntayhtymät eivät enää järjestä eivätkä tuota sote-palveluja
- Aluehallinnon ja maakuntahallinnon integroiminen itsehallintoalueisiin
- Ylin päättävä elin aluevaltuusto
- Kunnilla ei rahoitusvastuuta. Rahoitusvastuu valtiolla tai oma verotusoikeus (selvitetään)
- Henkilöstö: siirto liikkeenluovutuksella
- Omaisuus: joko siirtyy tarkoituksenmukaisessa määrin itsehallintoalueille tai alueet vuokraavat tiloja ja laitteita nykyisiltä omistajilta
- STM: ohjausyksikkö, resurssiohjaus yhdessä VM:n kanssa (kehysbudjetti)
- Aikataulutus :
 - 2015: projektijohtaja valittu, päätös alueitten määrästä ja rahoituksen perusratkaisuista, ict, vaalien periaatteet
 - 2016: lain valmistelu
 - 2017-2018: perustetaan muutoshallinnot
 - 2019: järjestämisvastuu sote-alueille